

**Resultaten
van het
VISKA-project
Vlaanderen**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

IDAN
fræðslusetur

**CORK
INSTITUTE OF
TECHNOLOGY**

INSTITIÚID TEICNEOLAÍOCHTA CHORCAÍ

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

QQI

Quality and Qualifications Ireland
Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann

**SKILLS
NORWAY**

**FRÆÐSLUMIÐSTÖÐ
ATVINNULÍFSINS**

MENNTUN Á VINNUMARKAÐI

Het VISKA KA3 Erasmus+ project

VISKA activiteiten

Het VISKA-project in Vlaanderen

Onderzoeksopzet en methodologie

Bevindingen van alle betrokkenen

Beleidsadviezen

Het VISKA KA3 Erasmus+ project

➤ 3-jarig Erasmus+ Key Action3 project

- Van februari 2017 tot en met februari 2020
- Samenwerking tussen vier landen
 - ✓ Noorwegen, Ierland, IJsland en België (Vlaanderen)
 - Departement Onderwijs en Vorming is de Vlaamse partner
 - Skills Norway is de coördinator
 - Cork Institute of Technology is de evaluatiepartner

Het VISKA KA3 Erasmus+ project

➤ VISKA als beleidsexperiment

- Zichtbaar maken van vaardigheden en competenties bij doelgroepen
 - ✓ Migranten, vluchtelingen en laaggeschoolden
- Verhogen van de kwaliteit bij erkennen van competenties
- Streven naar maatschappelijke integratie van de doelgroep

➤ Cross Country report beschikbaar op:

www.viskaproject.eu vanaf 12/02/2020

VISKA Activiteiten

- Aan de hand van vijf interventies:
 - het ontwikkelen en/of uitbreiden van een regionaal/nationaal **netwerk en partnerschappen** met beleidsmakers en mensen uit de praktijk
 - Uitbreiding/ Aanpassing van **beschikbare instrumenten** gebruikt bij erkenning van verworven competenties (EVC)
 - Opstellen van gemeenschappelijke criteria voor documenteren en beoordelen van **transversale vaardigheden**
 - het **professionaliseren** van begeleiders, coördinatoren en andere personeelsleden die werken rond EVC
 - het verbeteren van de **toegang tot en het bewustzijn van** procedures voor EVC

Het VISKA-project in Vlaanderen

➤ Focus op onderwijskwalificaties

- In Vlaanderen leidt het verkrijgen van het certificaat voor de opleiding aanvullende algemene vorming (AAV), samen met een certificaat voor een beroepskwalificatie, tot een diploma secundair volwassenenonderwijs.

➤ Doel:

- Belang van een EVC-procedure voor onderwijskwalificaties voor laaggeschoolde volwassenen onderzoeken
 - ✓ In centra voor volwassenenonderwijs (cvo) voor de opleiding aanvullende algemene vorming (AAV)
 - ✓ Momenteel een vrijstellingsprocedure, maar geen certificaat AAV mogelijk louter op basis van een assesment of (reeks van) testen

Het VISKA-project in Vlaanderen

- Wat onderzoekt VISKA precies ?
 - Huidige vrijstellingenprocedure voor AAV in cvo in kaart brengen
 - Wat is er nodig om een volwaardige EVC procedure te ontwikkelen
 - Is een EVC-procedure voor AAV wel degelijk een meerwaarde ?

⇒ Beleidsadviezen formuleren om beleidsmakers een zicht te geven op de voorwaarden voor een kwaliteitsvolle EVC-procedure voor AAV

- Decreet van het volwassenenonderwijs van 2007, artikel 63, §3
 - Voorziet in de mogelijkheid om via het volwassenenonderwijs een certificaat van de opleiding AAV te behalen op basis van een EVC-procedure, zonder lessen te hebben gevolgd in het centrum.

⇒ Momenteel hier nog geen uitvoering aan gegeven door Vlaamse Overheid

Onderzoeksopzet en methodologie

➤ Gestructureerd rond drie hoofdfasen:

- Gedetailleerd in kaart brengen van bestaande praktijken en contexten (literatuurstudie, SWOT-analyse)
 - Veldproeven ('field trials') waarin de geselecteerde interventies uitgevoerd worden
 - Analyse en evaluatie
- => formuleren van beleidsadviezen

➤ Geraadpleegde personen voor, tijdens en na de veldproeven:

- Leden van het Vlaams Adviescomité (NAG) en andere belangrijke stakeholders
- Eerstelijns- en begeleidingspersoneel betrokken bij EVC
- Cursisten die toegang hebben of willen krijgen tot de vrijstellingsprocedure
- Leden van het projectteam

Onderzoeksopzet en methodologie

➤ Doelgroep:

- Laaggeschoolde volwassenen met Belgische nationaliteit of kunnen aantonen dat ze in België wonen
- Migranten en vluchtelingen wanneer ze voldoende taalvaardig zijn om met kans op succes de opleiding AAV te volgen

➤ Veldproeven:

- In zeven geselecteerde cvo verspreid over Vlaanderen
 - ✓ Gemeenschappelijk scenario en registratieformulier

Onderzoeksopzet en methodologie

➤ Kwantitatieve dataset:

- Deelname van 474 laagopgeleide volwassenen aan de veldproeven
- Enquêtes van 924 cursisten die zich in de opleiding AAV hebben ingeschreven om een uitgebreid profiel van de cursist AAV op te stellen.
- Enquêtes aan het einde van het project bij 49 deelnemers van de veldproeven
- Enquêtes van 7 trajectbegeleiders en/of coördinatoren
- Enquêtes van 14 stakeholders
- Enquêtes van 36 trajectbegeleiders/coördinatoren/directie om inzicht te krijgen in het huidige EVC-beleid van de cvo met een opleiding AAV.

Onderzoeksopzet en methodologie

➤ Kwalitatieve dataset:

- Interviews en focusgroepen met:
 - ✓ vier deelnemende cursisten
 - ✓ zeven trajectbegeleiders/coördinatoren
 - ✓ pedagogische begeleidingsdiensten
 - ✓ het Vlaams ondersteuningscentrum voor volwassenenonderwijs (Vocvo)
 - ✓ zes leerkrachten van de module MACUSA
 - ✓ twaalf stakeholders

=> De analyse van al deze gegevens dienen als basis voor de beleidsadviezen met betrekking tot een EVC-procedure voor AAV

Onderzoeksopzet en methodologie

➤ Hinderpalen bij de dataverzameling en data-analyse

- Geselecteerde cvo namen allen deel op vrijwillige basis
 - ✓ VISKA was afhankelijk van de goede wil van de cvo
 - ✓ Sommige cvo waren beperkt in middelen en tijd, personeelstekort, langdurige ziektes

⇒ Dit leidde soms tot beperkte deelname aan enquêtes of tijdig verstrekken van informatie

- VISKA team niet aanwezig bij de intake-momenten met cursisten (start field trials)
 - ✓ Soms een minder grondige invulling van het registratieformulier

⇒ Sommige items konden niet mee opgenomen worden in de analyse

Presentatie van de resultaten

Het EVC-proces tijdens VISKA

Transversale vaardigheden

Profiel cursist AAV

Professionalisering

Netwerk

Bewustwording EVC

Instrumenten

Bevindingen betrokkenen

Het EVC proces in de cvo tijdens VISKA

- Van vrijstellingsproeven naar een EVC- procedure voor AAV
 - De vier fasen worden voorzien
 - ✓ Identificeren
 - ✓ Documenteren
 - ✓ Beoordelen
 - ✓ Certificeren
 - Eenzelfde intake procedure (draaiboek en registratieformulier)
 - Deelname aan de bestaande vrijstellingsproeven
 - Federatie tweedekansonderwijs (TKO) ondersteunt door:
 - ✓ Ontwikkelen van vrijstellingsproeven en het aanbieden op elektronisch platform
 - ✓ Convenant met cvo / engagement - niet afdwingbaar

Het EVC-proces in de cvo tijdens VISKA

➤ Veldproeven

- => informatie verzameld van 474 kandidaten
 - ✓ **Identificatiefase**
 - Motivatie deelnemers: diploma, verder studeren, betere kansen arbeidsmarkt
 - Verkiezen face to face ipv digitale intakeprocedure
 - ✓ **Documentatiefase**
 - Eerder verworven kwalificaties (EVK)
 - 388 deelnemers geen vrijstellingen
 - 5 deelnemers volledige vrijstelling
 - 81 deelnemers één of meerdere vrijstellingen

Het EVC-proces in de cvo tijdens VISKA

➤ Veldproeven

=> informatie verzameld van 474 kandidaten

✓ **Beoordelingsfase**

- Erkennen van eerdere leerervaringen d.m.v. vrijstellingsproeven
 - 1305 vrijstellingen in totaal
 - Gemiddelde van 2,8 vrijstellingen per deelnemer
 - Slechts 10% behaalt meer dan 7 vrijstellingen
 - Geen enkele deelnemer behaalt alle vrijstellingen

✓ **Certificeringsfase** (certificaat AAV)

- Eén op vijf deelnemers na 1 jaar certificaat behaald
- 157 deelnemers opleiding nog niet afgerond
- 139 deelnemers opleiding vroegtijdig verlaten
- 68 deelnemers hebben zich na de vrijstellingsprocedure niet ingeschreven in AAV

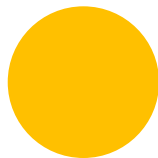
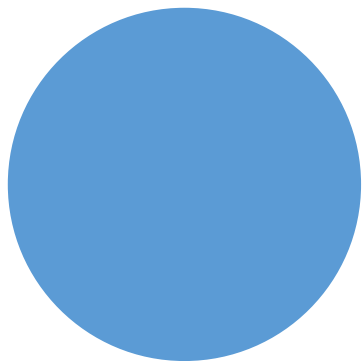
Het EVC-proces in de cvo tijdens VISKA

- Operationalisering EVC-procedure in haar huidige vorm in 36 cvo
 - Meeste centra werken op relatief informele manier
 - ✓ eigen interpretatie definitie van EVC-procedure voor AAV
 - ✓ één op vijf maken niet altijd gebruik van de vrijstellingsproeven op het elektronisch platform
 - ✓ rol beoordelaar verschilt van cvo tot cvo
 - ✓ Weinig uniformiteit
 - ✓ Het EVC beleid voor AAV kent een grote diversiteit tussen de verschillende centra.
 - ⇒ Centra hebben grote autonomie
 - ⇒ Geen minimumvereisten voor de invoering van een EVC-procedure voor onderwijskwalificaties

Het EVC-proces in de cvo tijdens VISKA

➤ Wat ontbreekt volgens de coördinatoren ?

- Uniform kader
- Gemeenschappelijke visie op EVC voor onderwijskwalificaties
- Interne en externe kwaliteitscontrole
- Bestaande beleid biedt onvoldoende ondersteuning
 - ✓ Meer transparante regelgeving en voldoende middelen zijn nodig

Leerloopbaan van niet-
leerplichtige schoolverlaters
zonder diploma so

Koppeling
schoolverlaters
zonder diploma
SO met AAV en
Examencommissie

Doel onderzoek en methode

Wat?

- Profiel van de cursisten Aanvullende Algemene Vorming (AAV)
- Welke cursisten worden bereikt door AAV?

Hoe?

- Situering van de AAV-cursisten in de ruimere groep van ongekwalificeerde schoolverlaters
 - Schoolverlaters zonder diploma secundair onderwijs, met ev. een getuigschrift (19,5%)
 - Ruimere groep dan de gangbare definitie: jongeren zonder diploma SO, zonder getuigschrift, zonder certificaat (12%). Jongeren met een getuigschrift zijn geen vroegtijdige schoolverlaters

DATA

Koppeling van administratieve data

- Wie zijn de schoolverlaters zonder diploma SO
- Wie volgt er een tweedekansleerweg (AAV, EC)? Wie niet?
- Wie kiest voor AAV, EC of beide

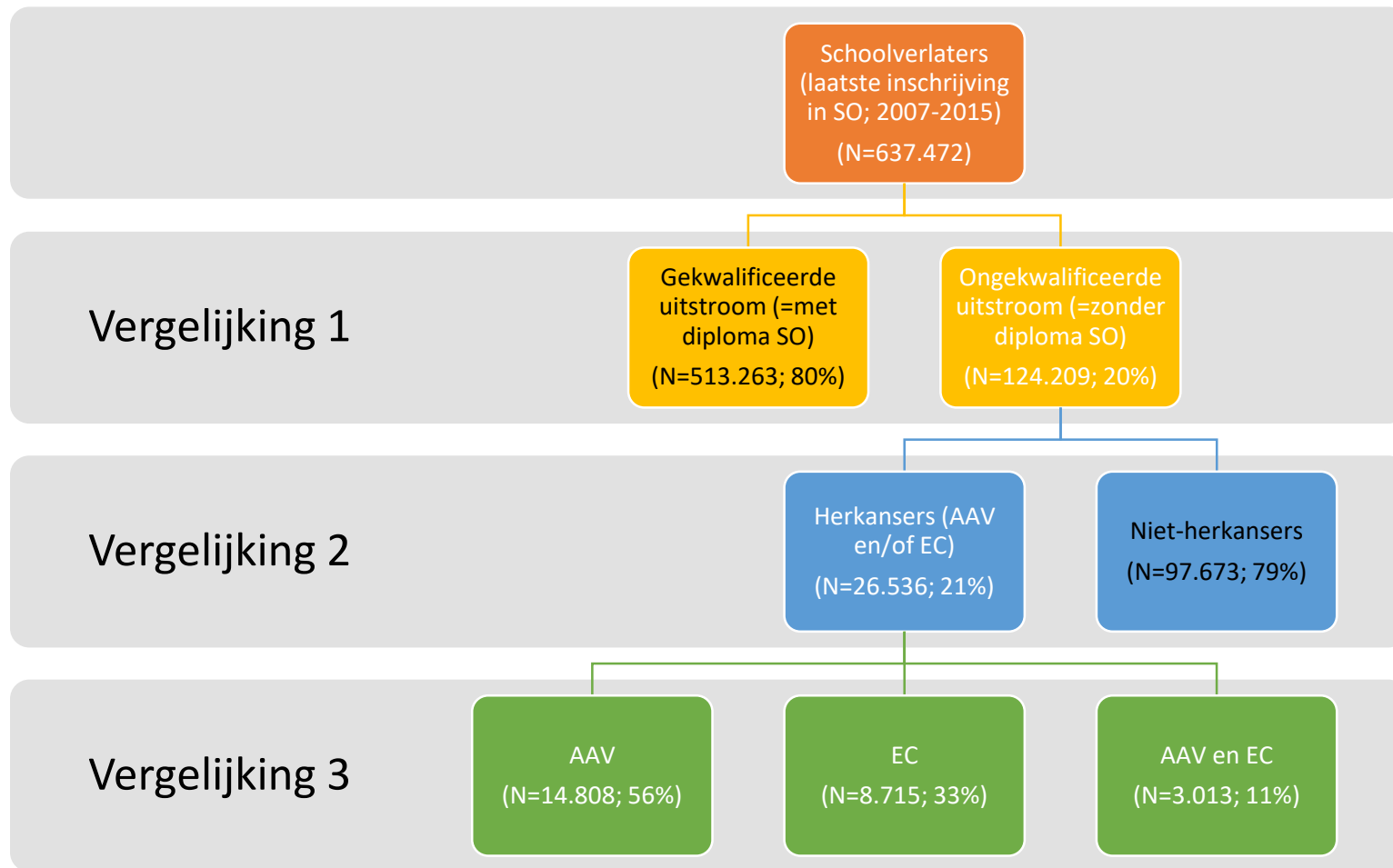
'klassikale' online bevraging van de AAV-cursisten

- Wat is het profiel van de AAV-cursist

Administratieve data (2007-2015)

		N	% schoolverlaters	% ongekwalificeerde schoolverlaters
Ongekwalificeerd (Zonder diploma SO)	AAV (2013-2017)	14.808	2,3	11,9
	EC (2012-2018)	8.715	1,4	7,0
	AAV en EC	3.013	0,5	2,4
	Niet herkansen in AAV en/of EC	97.673	15,3	78,6
	Totaal	124.209	19,5	100,0
Gekwalificeerd (Met diploma SO)		513.263	80,5	
	Totaal	637.472	100.0	

METHODE

Vaststellingen (1)

Sociale ongelijkheden in de ongekwalificeerde uitstroom

- De kans om ongekwalificeerd de school te verlaten is groter bij:
 - Sociaal-economisch zwakkere leerlingen
 - bso-jongeren
 - Jongeren met schoolse achterstand
 - Jongeren met een andere thuistaal dan het Nederlands
 - Jongens
- Een derde van de bso-jongeren stroomt ongekwalificeerd uit, zonder diploma SO
 - 17% heeft geen diploma en geen getuigschrift; 15% heeft geen diploma, wel een getuigschrift
- Daling over de tijd van ongekwalificeerde uitstroom (2007-2012 vs 2013-2015)
 - Toename van het percentage bso-jongeren dat uitstroomt met een diploma SO (7de jaar) (65% naar 69%)
 - % jongeren met getuigschrift stabiel

Vaststellingen (2)

Deze sociale ongelijkheden zetten zich verder in de kans om te herkansen

- De kans om te herkansen is kleiner bij jongeren die
 - opgroeien in een zwakker sociaal milieu (scholing moeder),
 - beroepssecundair onderwijs volgden,
 - een andere dan de Belgische nationaliteit hebben en
 - bij jongens
- Bepaalde groepen jongeren hebben meer kans om ongekwalficeerd de school te verlaten maar hebben wel meer kans om te herkansen
 - De jongeren met minstens 1 jaar schoolse achterstand herkansen vaker dan jongeren zonder schoolse achterstand
 - Jongeren met naast het Nederlands een andere thuistaal hebben meer kans om te herkansen dan jongeren die uitsluitend Nederlands spreken thuis, vooral in bso

Vaststellingen (3)

De sociale ongelijkheden komen ook terug in de keuze voor AAV of EC

- De grootste voorspeller is de onderwijsvorm waarin men uitstroomt.
- Wie kiest meer voor AAV
 - Jongeren die uitstromen in het bso
 - Met twee jaar of meer schoolse achterstand
 - Jongeren met lageropgeleide moeder
 - Uitsluitend Nederlands met iedereen, vooral bij BSO-jongeren
 - Niet-Europese nationaliteit
- Wie kiest meer voor EC
 - Jongeren die uitstromen in het aso
 - Slechts één jaar schoolse achterstand hebben
 - Jongeren met hoogopgeleide moeder
 - Andere thuistaal dan Nederlands, vooral bij BSO-jongeren
 - Belgische of Europese nationaliteit
- Combineren van beide leerwegen AAV en EC
 - TSO en KSO-jongeren
 - jongeren met twee jaar of meer schoolse achterstand en
 - jongeren met een andere thuistaal dan Nederlands

Sociale ongelijkheden in de leerloopbaan

	% jongeren dat uitstroomt zonder diploma SO	% ongekwalificeerde uitstromers dat herkanst (AAV, EC of beiden)	% herkansers dat ... volgt		
			AAV	EC	AAV en EC
Aso (39,3%)	2,7%	47,8%	20,4%	70,0	9,6
Kso (2,4%)	14,5%	52,0%	45,5%	41,5	13,0
Tso (33,1%)	8,3%	51,1%	48,2%	37,6	14,2
Bso (25,2%)	34,3%	20,2%	65,5%	23,9	10,6
Totaal	12,8%	30,0%	52,5%	35,7	11,9
N	74.764	22.422	11.830	8.040	2.677

Profiel van de AAV-cursisten

Resultaten
survey 2018

Profiel van de AAV-cursist

Onderzoeksvragen

- Zijn alle sociale groepen evenredig vertegenwoordigd bij de AAV-cursisten?
- Is de groep AAV-cursisten een homogene groep met dezelfde achtergrondkenmerken, behoeften en verwachtingen?

Veldwerk

- Online bevraging van AAV-cursisten tijdens de les MaCuSa
- Najaar 2018

Respons

- 23 centra van de 38 centra met MaCuSa-inschrijvingen in het najaar 2018 = 61%
- 923 cursisten MaCuSa van de 2217 cursisten MaCuSa (41,6%)

Vergelijking met alle Vlaamse jongeren (JOP-monitor 2018)

Meer stedelijke woonomgeving (41% vs 28%)

Meer mensen met migratie-achtergrond (geboorteland moeder België: 57% vs 87%)

Lagere SES: moeilijker rondkomen met inkomen (21% vs 6%), meer niet-werkende ouders (52% vs 19%)

Meer ouders met ten hoogste diploma lager secundair onderwijs (38% vs 9%)

Meer BSO,DBSO,BuSO als laatste jaar SO

BSO: 50% vs 22%;

TSO: 32% vs 29%;

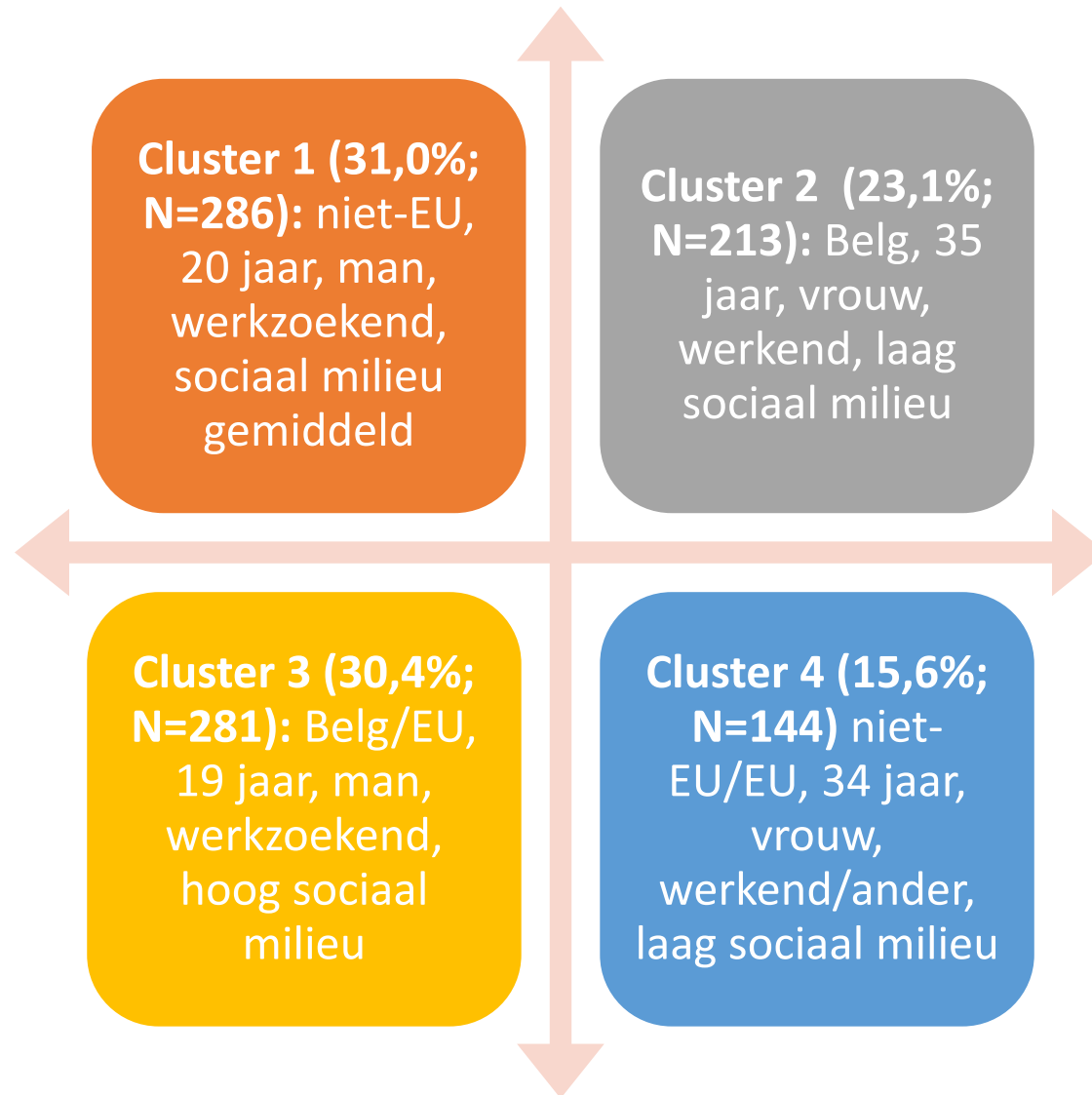
ASO: 18% vs 50%

Profiel van de AAV-cursist

Vier clusters op basis van socio-demografische kenmerken

- Migratieachtergrond: resp en beide ouders Belg (49%), resp of min 1 ouder niet-Belg EU (12%), resp of min 1 ouder niet-Belg niet EU (39%)
- SES: werksituatie ouders en subjectief inkomen (catPCA: 3 categ)
- Onderwijsniveau ouders (4 categorieën)
- Omgangstaal niet NL: thuis, op school, op het werk, met vrienden (catPCA: 3 cat)
- Woonsituatie-gesetteld (catPCA: 3 cat): woonsituatie, burgerlijke stand, kinderen
- Diverse buurtomgeving (catPCA: 3 cat): stedelijkheid, sociale samenstelling buurt
- Beroep respondent (werkt, werkzoekend, ander)
- Leeftijd (7 cat)
- Geslacht

Profiel van de AAV-cursist: 4 clusters

Regio

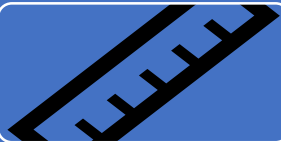
Schoolloopbaan en spijbelen

Schoolgerelateerde houdingen

Welbevinden

Aantal vrijstellingen

Provincie hoofdvestigingsplaats centrum

Provincie hoofdvestigingsplaats	Vlaams Brabant Brussel	Antwerpen	Oost- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Limburg
Mannelijke twintigers met migratieverleden	28,3%	38,8%	13,6%	5,6%	13,6%
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden	9,4%	25,4%	16,9%	31,5%	16,9%
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden	15,7%	43,8%	14,6%	10,3%	15,7%
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden	14,6%	31,9%	19,4%	20,8%	13,2%
Totaal	18,0%	36,1%	15,6%	15,4%	14,9%

Schoolloopbaanmerken van de vier types AAV-cursisten

- Problematische schoolloopbaan; combinatie van (catPCA):
 - aantal keer blijven zitten in SO
 - B-attest
 - aantal keer van school veranderd
- Spijbelcultuur: combinatie van (catPCA)
 - aantal keer spijbelen
 - hoeveel vrienden spijbelen
- Onderwijsvorm laatste jaar: aso/kso, tso, bso/dbso/busso
- Aantal vormovergangen

Schoolloopbaankenmerken AAV-cursisten

	SO in België	Spijbelcultuur	Problematische schoolloopbaan
Mannelijke twintigers met migratieverleden (n=286)	Ja (n=210)	0,209	0,286
	Nee (n=76)	-0,351	-0,792
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden (n=213)		-0,055	-0,035
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden (n=281)		0,148	0,337
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden (n=144)	Ja (n=75)	-0,022	-0,222
	Nee (n=69)	-0,625	-0,964
Totaal SO in België		0,093***	0,167***
Totaal SO niet in België		-0,453	-0,833
Totaal		0,002	0,000

Schoolloopbaankenmerken AAV-cursisten

	Onderwijsvorm laatste jaar SO (***)				SO niet in België	Aantal vormovergangen SO (***)			SO niet in België	Okan (***)
	ASO KSO	TSO	BSO DBSO BuSO			geen	1	2 en +		
Mannelijke twintigers met migratieverleden (n=286)	12,9%	33,3%	53,8%	29,0%	40,0%	49,5%	10,0%	26,6%	27,2%	
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden (n=213)	13,1%	21,6%	65,3%	1,0%	48,3%	43,1%	8,5%	0,9%	1,9%	
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden (n=281)	15,6%	41,8%	42,6%	2,6%	42,0%	48,9%	9,1%	2,5%	5,2%	
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden (n=144)	13,0%	18,5%	68,5%	56,1%	62,7%	25,3%	12,0%	47,9%	19,4%	
Totaal	14,0%	32,1%	54,0%	18,0%	45,3%	45,2%	9,5%	16,7%	13,2%	

Jaar van uitstroom secundair onderwijs van AAV-cursisten 2018

	2018	2016-2017	2015 of vroeger	Ooit ingeschreven in EC
Mannelijke twintigers met migratieverleden	34,8%	36,0%	29,2%	31,8%
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden	0,5%	5,4%	94,2%	16,7%
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden	38,1%	47,4%	14,5%	21,0%
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden	3,3%	3,4%	93,4%	15,5%
Totaal	23,3%	27,7%	49,1%	22,5%

Schoolgerelateerde houdingen

	SO in België	Positieve schoolbeleving (0-100)	Positieve studiemotivatie (0-100)	Academisch belang (0-100)
Mannelijke twintigers met migratieverleden (264)	Ja (189)	67,4 65,3	61,1 58,3	66,2 62,7
	Nee (75)	72,8	68,3	75,1
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden (205)		62,6	71,8	70,5
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden (270)		61,1	55,8	61,0
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden (121)	Ja (58)	72,1 65,6	72,4 71,1	74,4 73,6
	Nee (63)	78,1	73,6	75,2
Totaal (significantie)		64,9***	63,6***	66,8***
Vergelijking met alle Vlaamse jongeren (JOP)		Negatiever dan Vlaamse jongeren		

Positieve schoolbeleving SO (5 items)

- Ik voelde me vaak ongelukkig op school
- Ik had op school weinig vrienden

Studiemotivatie (4 items)

- Ik zet mij volledig in voor mijn studies
- Ik probeer altijd mijn best te doen voor school

Academisch belang (4 items)

- Als je iets wil bereiken in het leven, moet je je best doen op school
- Om later een interessante job te vinden, moet je hard werken op school

Welbevinden van de cursist

	SO in België	Pos. zelfbeeld (0-100)	Positief toekomst beeld (0-100)	Pos econ. toekomst beeld (0-100)	Kans diploma SO halen (1-5)
Mannelijke twintigers met migratieverleden	Ja (189) Nee (75)	71,6 70,2 75,4	70,1 68,4 74,5	58,1 60,2 52,6	4,10 4,03 4,26
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden		69,1	68,8	52,4	4,28
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden		66,2	60,8	57,8	4,14
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden	Ja (58) Nee (63)	73,4 68,9 77,6	72,5 67,8 76,9	56,4 52,6 60,0	4,12 4,17 4,07
Totaal		69,6**	67,2***	56,5*	4,16
Vergelijking met Vlaamse jongeren		Negatiever dan Vlaamse jongeren			

Positief zelfbeeld (4 items)

- Ik vind mezelf best OK
- Ik vind dat ik trots kan zijn op wie ik ben

Positief toekomstbeeld (4 items)

- Ik ben er zeker van dat mij een schitterende toekomst te wachten staat
- Ik zie mijn toekomst vaak somber in

Positief ec. toekomstbeeld (4 items)

- Kans dat je de komende jaren minder luxe zal kunnen veroorloven
- Kans dat je in de komende jaren zal moeten bezuinigen op je huishouden

Wie legt vrijstellingsproeven af?

Heb je vrijstellingsproeven afgelegd?	Ja, in dit centrum	Ja, in een ander centrum	Nee
Mannelijke twintigers met migratieverleden	72,3%	8,4%	19,4%
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden	79,2%	3,6%	17,2%
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden	77,7%	7,6%	14,8%
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden	71,9%	4,4%	23,7%
Totaal	75,6%	6,5%	17,9%

Aantal vrijstellingen

	SO in België	geen vrijstellingen	Min 1 module vrijstelling	Aantal modules vrijstelling
Mannelijke twintigers met migratieverleden		23,3%	76,7%	3,44
	Ja	18,2%		3,62
	nee	36,8%		2,94
Vrouwelijke dertigers zonder migratieverleden		29,2%	70,8%	3,50
Mannelijke twintigers zonder migratieverleden		14,7%	85,3%	4,36
Vrouwelijke dertigers met migratieverleden		36,0%	64,0%	2,91
	Ja	32,7%		3,04
	nee	39,0%		2,80
Totaal		23,8%	76,2%	3,67***

Besluit (1)

- Ongekwalficeerde uitstroom is groot bij jongeren uit het BSO; maar is over de tijd gedaald, vooral bij BSO jongeren.
- Ongelijkheden in de ongekwalficeerde uitstroom zetten zich verder in de tweedekansleerwegen.
 - De sociaal-economisch zwakkere jongeren, niet-Belgen en jongeren uit het bso stromen vaker ongekwalficeerd uit én herkansen minder dan hun 'tegenpolen'.
 - De sociaal-economisch zwakkere jongeren, jongeren met niet-Europese nationaliteit en met 2 jaar of meer schoolse achterstand kiezen vaker voor AAV dan hun 'tegenpolen'.
- In het BSO: kloof naar thuistaal in (de manier van) herkansen.
 - Jongeren met een andere thuistaal herkansen vaker maar kiezen minder vaak voor AAV dan jongeren met uitsluitend thuistaal Nederlands, vooral bij BSO-jongeren

Besluit (2)

- AAV bereikt een divers publiek.
 - Niet alleen directe schoolverlaters met mannelijke twintigers, maar ook vrouwelijke dertigers en personen die SO niet in Vlaanderen hebben gevolgd.
- Aandachtspunten
 - BSO-jongeren met een andere thuistaal vinden niet altijd rechtstreeks toegang tot AAV.
 - Jonge twintigers zonder migratieverleden: problematische schoolloopbaan, spijbelcultuur, negatieve schoolbeleving, lage studiemotivatie en laag academisch belang
 - = moeilijk te motiveren groep ondanks hun sociaal milieu, leefomgeving en het grote aantal vrijstellingen

Presentatie van de resultaten

Het EVC-proces tijdens VISKA

Transversale vaardigheden

Profiel cursist AAV

Professionalisering

Netwerk

Bewustwording EVC

Instrumenten

Bevindingen betrekkenen

Netwerken

➤ Vlaams adviescomité

▪ Partners

- ✓ Federatie TKO
- ✓ Pedagogische begeleidingsdiensten en Vocvo
- ✓ Onderwijsinspectie
- ✓ 'Leerwinkel' West-Vlaanderen
- ✓ AHOVOKS – afdeling curriculum
- ✓ Departement Onderwijs en Vorming
- ✓ Examencommissie Secundair onderwijs

Netwerken

➤ Bevindingen Vlaams adviescomité ivm netwerken

- Kader is noodzakelijk om samenwerking tussen de betrokkenen inzake een EVC-procedure te optimaliseren
- Zonder uitvoering van art. 63, §3 (decreet volwassenenonderwijs 2007) moeilijk afspraken afdwingbaar te maken
- Netwerk verderzetten op structurele manier => onafhankelijke coördinator

➤ Examencommissie en TKO

- Kleine doelgroep schrijft bij beiden in
 - ✓ Een meer structurele samenwerking is noodzakelijk
 - Gecombineerde trajecten
 - Eindtermen afstemmen
- Kennisdeling inzake toetsontwikkeling kan nuttig zijn

Tools

- Uniform intakeformulier in de zeven geselecteerde cvo
 - cvo niet allemaal even enthousiast over het formulier
 - 60% van de cvo geen bredere introductie
 - Hielp wel om EVC-proces te documenteren (80%)
 - Maakte het EVC-proces consistent (80%)
- Bestaande vrijstellingsproeven van het elektronisch platform
 - Geen extra steun voor ontwikkeling instrumenten
 - ✓ Impact op de kwaliteit
 - Geen diepgaande externe kwaliteitscontrole op de inhoud van de testen
 - ✓ Onderwijsinspectie wanneer AAV in de focus staat ?
- Cursisten zijn zich meer bewust van hun vaardigheden en competenties na deelname aan intake –en vrijstellingsprocedure => **verhoogt hun zelfvertrouwen**

Transversale vaardigheden

- Grotendeels reeds geïntegreerd in bestaande vrijstellingsproeven
- Geen vrijstellingsproef voor MACUSA die voornamelijk transversale vaardigheden bevat
 - Volgens leerkrachten MACUSA meerdere redenen hiervoor:
 - ✓ Wordt beschouwd als verrijkend onderdeel van de opleiding
 - Persoonlijke groei cursist + verhogen van kansen op arbeidsmarkt
 - ✓ Gebrek aan kennis om betrouwbaar testmateriaal te ontwikkelen voor beoordeling 'soft' transversale vaardigheden
 - ✓ Gebrek aan financiële middelen en mankracht
 - Federatie TKO is voorstander voor de ontwikkeling van vrijstellingsproeven voor de module MACUSA
- Op Europees niveau: D1.1 en D3.2 (beschikbaar op website www.viskaproject.eu)

Professionalisering van EVC-personeel

- Professionalisering van het personeel betrokken bij EVC voor AAV
 - Enquête van 36 cvo
 - ✓ Enkele professionaliseringsinitiatieven – meestal teamoverleg (75%)
 - ✓ 10% biedt professionalisering aan op vraag van personeel
 - ✓ Bij slechts 3% maakt dit deel uit van het beleid

⇒ Niet sterk uitgewerkt en eerder informeel

Professionalisering

- Professionalisering van het personeel betrokken bij EVC voor AAV
 - Coördinatoren deelnemende centra
 - ✓ Erkennen belang van professionalisering

 - Stakeholders
 - ✓ Verantwoordelijkheid professionalisering ligt bij pedagogische begeleidingsdiensten, om uniformiteit te verzekeren
 - ✓ Momenteel onvoldoende ondersteuning, onvoldoende middelen en onvoldoende personeel voor een formele professionalisering

Professionalisering

- Rol van de pedagogische begeleidingsdiensten en Vocvo
 - Momenteel ontbreekt professionalisering m.b.t. EVC voor onderwijskwalificaties
 - Wanneer EVC voor AAV zal leiden tot officiële (deel)certificaten, is professionalisering zeer belangrijk

 - Hoe professionaliseren ?
 - ✓ Afstemming belangrijk en op een uniforme manier
 - ✓ Definitie en uitwerking EVC-procedure boven centrumniveau
 - Meer duidelijke, transparante en betrouwbare procedure
 - ✓ cvo nog voldoende autonomie
 - Het 'wat' boven centrumniveau
 - Het 'hoe' op centrumniveau

Bekendheid met en toegang tot EVC

➤ Bekendheid AAV met haar vrijstellingsprocedure

- Federatie TKO van mening dat volwassenen minder worden doorverwezen naar een cvo
- Laaggeschoolden kennen niet altijd bestaan en mogelijkheden wat een cvo hen kan bieden
- Door een tekort aan middelen en mankracht is het maximaliseren van de bekendheid van AAV met haar vrijstellingsprocedure nog niet verder uitgewerkt

➤ Websites cvo met AAV in hun aanbod

- Heel veel verschil tussen de verschillende websites van de cvo met betrekking tot informatie rond de vrijstellingsprocedure
- Zichtbaarheid is echter belangrijk voor de laaggeschoolden en de doorverwijzingsinstanties

Bekendheid met en toegang tot EVC

➤ Optimaliseren door

- Uniform kader
- Gemeenschappelijke visie op een EVC-procedure voor AAV
 - ⇒ *Zorgt voor sterke communicatie*

- Uitwerken van 'one stop learner shops' (GOAL) kan zichtbaarheid van de cvo vergroten
 - ⇒ *Definitie en missie van cvo met betrekking tot EVC voor AAV moet ondubbelzinnig worden geformuleerd*

Bevindingen van de betrokkenen

➤ Impact van EVC-procedure voor laaggeschoolden

- Van grote waarde voor laaggeschoolden
 - ✓ Mogelijkheid om een diploma secundair onderwijs te halen op een verkorte of minder intensieve manier
 - ✓ Cursisten zien dit als een tweede kans in het leven en staan sterker in de maatschappij
 - Betere toegang tot arbeidsmarkt of verdere studies (80%)
 - Aanbevelen aan anderen (93%)

Bevindingen van alle betrokkenen

➤ Ervaringen cursisten

- 87% zeer tevreden over begeleiding en ondersteuning tijdens de intakeprocedure en vrijstellingsprocedure (93%)
- 92% vonden dat ze hun eerdere leerervaringen konden aangeven tijdens de intakeprocedure
- Na deelname aan vrijstellingsproeven zeven op tien wel het gevoel dat niet al hun vaardigheden waren erkend
 - ✓ Uit overschatting ?
 - ✓ Uit onvrede omdat niet voor alle vakken een vrijstellingsproef werd aangeboden in een centrum?
 - ✓ ...?

Bevindingen van de betrokkenen

➤ Coördinatoren

- Vrijstellingsprocedure vormt een goede basis voor een officiële EVC-procedure
 - ✓ MAAR momenteel gebrek aan:
 - Uniformiteit
 - Kwaliteitscontrole
 - Regelgeving

- Van vrijstellingenbeleid naar een volwaardige EVC-procedure
 - ✓ Afspraken moeten worden gerespecteerd door alle cvo
 - ✓ Personeel moet geprofessionaliseerd worden
 - ✓ Meer middelen zijn nodig

Bevindingen van de betrokkenen

➤ Stakeholders

- VISKA heeft aandacht gevestigd op EVC voor onderwijskwalificaties
- Stimulans voor meer overleg en samenwerking
- Verdere uitwerking en regularisatie van een volwaardige EVC-procedure voor AAV is nodig:
 - ✓ Uniform kader
 - ✓ Met respect voor de vrijheid voor de cvo
 - ✓ Vrijstellingen moeten officieel erkend worden
- Nu gaan laaggeschoolden naar een cvo om zich in te schrijven voor een opleiding en eventueel enkele vrijstellingen.
- Bij een volwaardige EVC-procedure gaan ze naar een cvo om hun vaardigheden en competenties te laten valideren

=> andere invalshoek

Voornaamste beleidsadviezen

➤ Netwerk voor EVC voor onderwijskwalificaties voortzetten

- Gecoördineerd door de overheid en ondersteund door een werkgroep van mensen uit de EVC-praktijk
- Professionalisering van het personeel

➤ Van huidige vrijstellingenbeleid naar EVC-procedure

Meer structurele aanpak is noodzakelijk

- Uitwerking van gemeenschappelijke visie en definitie op EVC voor onderwijskwalificaties
- Kwaliteitsborging van de proeven en de procedure
- Transparante communicatie

Voornaamste beleidsadviezen

➤ Van vrijstellingenbeleid naar EVC-procedure

- Kwaliteitsvolle (digitale) proeven voor alle AAV modules, inclusief MACUSA
- Vrijstellingen moeten worden erkend als deelcertificaten
- Deelcertificaten moeten uitwisselbaar zijn met andere onderwijsinstellingen
 - ✓ Eindtermen gebaseerd zijn op en uitgewerkt worden binnen hetzelfde kader (VKS niveau 4)

Voornaamste beleidsadviezen

- Een volwaardige, kwaliteitsvolle EVC-procedure
 - Nood aan regelgeving
 - nood aan afdwingbaar karakter voor het naleven van afspraken
 - nood aan een kader voor kwaliteitsborging
 - Uitvoeringsbesluit van art 63 §3
 - Implicaties voor cvo => respect voor de eigenheid bewaken
 - Inbedding Federatie TKO in een overkoepelend EVC – netwerk

Voornaamste beleidsadviezen

➤ Mankracht en middelen voor

- Ondersteuning van de werking TKO
- Ontwikkelen van testmateriaal voor MACUSA
- Netwerk met PBD en Vocvo intensifiëren
- Middelen voor 'certificeringstaak' CVO

Voornaamste beleidsadviezen

Deze beleidsadviezen zijn een eerste stap in de verdere ontwikkeling van het EVC-beleid voor onderwijskwalificaties

- ⇒ basis voor een conceptnota voor de Vlaamse Regering
- ✓ Aanbevelingen worden opgenomen en verschillende opties kunnen worden voorgesteld om stapsgewijs een volwaardige EVC-procedure voor onderwijskwalificaties in cvo te realiseren

Testimonial VISKA:

<https://epale.ec.europa.eu/nl/node/127776>

<https://viskaproject.eu/results-by-country/results-of-viska-flanders/>
(vanaf 21/11/19)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Dankjewel !

IDAN
fræðslusetur

QQI
Quality and Qualifications Ireland
Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann

